

LIMNOLOGICKÉ NOVINY

LIMNOLOGICAL NEWS

Číslo (№) 1

Únor (February) 2005

ISSN 1212-2920

Rámcová směrnice – něco pro limnology

Směrnice 2000/60/EC Evropského parlamentu a Rady z 23. října 2000, ustavující rámec pro činnost společenství v oblasti vodní politiky, čili Rámcová směrnice (zkratkou WFD – pod tou ji vždycky najdete), je už každému našemu kolegovi celkem známá. Každému je také celkem známo k čemu má sloužit (viz dále) a každý v ní vidí příležitost pro nás – pro limnology a pro hydrobiology dvojitou. Už jenom to, že se v textu vyskytuje třicetkrát slovo ekosystém, vypadá pro směrnici velmi slibně. Pro všechny je to změna v přístupu k řešení našich problémů – pro ty mladší bez podmínek, pro ty mentálně kapku starší občas spojená s podivnými novotami, které se ve škole neučili.

Na konci roku 2004 situace vypadá jinak, než když se o WFD psalo v LimNo minule. Hodně už se udělalo, a zároveň je vidět jak moc toho ještě čeká. Zkusme některé pohledy, zajímavé pro limnology, probrat. Samozřejmě s předpokladem, že si celý text každý přečetl nebo může přečíst – pro všechny uvedené dokumenty a mnoho dalších (zejména Guidances čili příručky EK jak na to) doporučuji adresu <http://heis.vuv.cz>.

Malé opakování:

- Environmentálním cílem Rámcové směrnice je obecně dosažení dobrého stavu všech vodních útvarů a pro Chráněná území dosažení shody se všemi standardy jejich vyhlášení. Co je „dobrý stav“ si řekneme dále. Pro jednoduchost se budeme věnovat jen povrchovým vodám. Rovněž Chráněná území (ležící v jednom nebo více vodních útvarech) dnes vynecháme.
- Jednotka, pro kterou se stanovuje „stav“ – ekologický a chemický, se jmenuje vodní útvar. Pro vodní útvary (pro každý nebo pro skupiny) se stanovují environmentální cíle, opatření k jejich dosažení a příslušná rizika neúspěchu, vede se kontrola stavu a postupu dosahování cílů (např. monitoringem), o vodním útvaru jako o jednotce se „reportuje“ atd.
- Základní jednotkou je Oblast povodí, odvozená od geografické jednotky povodí (úmoří), která se dále „skládá“ z vodních útvarů a obsahuje Chráněná území. V ČR tedy máme z pohledu WFD národní části (mezinárodních) Oblastí povodí Labe, Dunaje a Odry. Podle Vodního zákona máme Oblastí povodí osm, nicméně je lze poskládat do těch tří celků.

Základním nástrojem pro dosažení cílů WFD jsou šestileté Plány povodí (tedy tři, poskládané z dalších plánů, atd.). Implementace WFD začala v členských i přistupujících státech 22. 12. 2000 a postup implementace je časově rozdělen na dvě období:

1. Přípravné období, tj. transpozice legislativy apod. a příprava Plánů řízení oblastí povodí (2001 – 2008). Konec roku 2004 ji dělí na dvě části (viz dále).
2. Období platnosti vlastních Plánů povodí (první 2009 – 2015), které jsou vlastním nástrojem k dosažení environmentálních cílů. Obecně se předpokládají tři – druhý a třetí k dokončení díla prvního Plánu, včetně revize cílů. Pak už (2027) platnost WFD skončí a musí vzniknout něco zcela nového.

Dále probereme některé vybrané a aktuální kapitoly.

Vodní útvary

Od května 2004 je standardně používáno vymezení vodních útvarů zpracované ve VÚV T.G.M. (2. verze po 1. verzi z června 2003). Je vydáno na CD, obsahujícím i mapové podklady, a kdo ani jedno z vydané stovky CD nevlastní, může se podívat na <http://heis.vuv.cz>. Systém vymezil celkem 1103 vodních útvarů dvou kategorií:

Kategorie vodního útvaru	Celkem ČR	Labe	Dunaj	Odra
Řeka	1028	600	301	127
Jezero	75	50	17	8

Základem vymezení vodního útvaru kategorie „řeka“ je povodí toku 4. řádu podle Strahlera (řádování podle větvení/přítoků, číslice rostoucí po proudu od čísla 1). Vodní útvar obecně zahrnuje všechny vody v tomto povodí jako v ploše s tím, že důraz při hodnocení, monitoringu atd. se klade na oblast uzávěrného profilu. To je typ tzv. horního vodního útvaru. Druhý typ jsou dolní nebo průtočné vodní útvary vymezené na úsecích toků vyšších řádů (5 – 8), které obdobně zahrnují plochu mezi povodí, včetně přítoků řádu < 4. Vodní útvary stojatých vod („jezera“) jsou vymezeny pro nádrže o ploše > 0.5 km² s dobou zdržení větší než 5 dnů. V ČR jsou to vždy nádrže nebo rybníky, tedy silně ovlivněné vodní útvary, které změnilly původní kategorii „řeka“. Jen dvě „jezera“ jsou označena za umělá, protože nevznikla na významnějším toku – jáma Barbora a Heřmanický rybník (v povodí Ohře a Odry).

Co je Ekologický stav?

Definice WFD (čl. 2/21,22) praví, že Ekologický stav je vyjádřením kvality struktury a funkce vodních ekosystémů spojených s povrchovými vodami, klasifikovanými v souladu s přílohou V. Příloha V pak definuje Dobrý ekologický stav (environmentální cíl) jako „mírné“ změny či narušení antropogenního původu proti typové referenčním podmínkám. Pro nás jsou zásadní kvalitativní složky/elementy ekologického stavu:

- **Biologické:** Složení a četnost vodní flóry (fytoplankton, makrofyta a fyto-bentos), složení a četnost fauny bentických bezobratlých (makrozoobentos), složení, četnost a věková struktura rybí fauny).
- **Hydromorfologické** (podporující biologické složky): Hydrologický režim (velikost a dynamika proudění vody, propojení na útvary podzemní vody), kontinuita toku, morfologické podmínky (proměnlivost hloubky a šířky koryta toku, struktura a substrát dna toku, struktura příbřežní zóny).
- **Chemické a fyzikálně chemické složky** (podporující biologické složky): Všeobecné (tepelné a kyslíkové poměry, živiny, acidobazický stav, slanost), specifické znečišťující látky (prioritní látky, jiné látky ve významném množství).

Tady na nás čeká monitoring těchto složek a později (2007?) další zpracování jeho výsledků do podoby kvantifikace zhodnocení biologické složky do EQR (Environmental Quality Ratio), čísla od jedničky (nejlepší) do nuly. Na tomto finálním kroku pracuje Evropská komise, my musíme v roce 2006 zahájit monitoring, který pro to bude použitelný. Použitelný bude, když bude používat standardizované metody (ČSN EN ISO) vzorkování a zpracování vzorků a analýz, vhodnou databázi výsledků, standardní systémy řízení jakosti, atd. Pro zavedené laboratoře nic nového. K tomu bude letos zpracována příručka, která známé či standardní postupy „sestaví“ do potřebné formy.

Kolik bude práce, za kolik a pro koho? To se právě zjišťuje – počet vodních útvarů, které budou vyžadovat monitoring, a druh monitoringu, včetně „chemického“. K 31. 12. 2004 bylo pro všechny vodní útvary zhodnoceno „riziko“, že nemusí dosáhnout environmentálních cílů pro svůj „typ“, a bylo ukončeno pracovní určení silně ovlivněných vodních útvarů (kromě jezer, kde je to celkem jednoduché). Teď tedy konečně lze tento výpočet provést. To určí také celkovou („požadovanou“) cenu monitoringu pro WFD v roce 2006, 2007 atd. A pro koho: Jistě primárně pro akreditované

laboratoře (ČSN EN ISO 17025), které pak do svého systému jakosti mohou zařadit i další odborníky. Pro některé práce lze pracovníky vyškolit (vzorkování, hydromorfologické složky), ale počet „expertů“ je limitující v každém státě a je proto třeba je šetřit jen pro jejich specializace. Všichni by měli být řízeni z jednoho bodu, centrem monitoringu bude bezpochyby ČHMÚ.

Předpokládáme, že letos v létě budeme mít k dispozici „novou příručku“ a starý (tedy jako každoročně revidovaný) seznam vodních útvarů s dohodnutým (mezi správci povodí, ČHMÚ, VÚV T.G.M.) označením co kdy kde monitorovat. A také účet na rok 2006, abychom mohli začít. Podstatné je mj. to, že dostatečný monitoring může rozumně zhodnotit stav vodních útvarů a riziko jeho „nedosažení“, a tím podstatně ušetřit na nákladech na nápravná opatření, protože mohou být lépe cílena na skutečné problémy a méně jištěna a orientována na „nespecifikovanou opatrnost“.

Co se tedy vlastně stalo v roce 2004?

V roce 2004 bylo hlavním úkolem, hlavně podniků Povodí jako správců povodí a VÚV T.G.M., zpracování Zprávy za české části mezinárodních Oblastí povodí Labe, Dunaje a Odry – Charakteristiky Oblastí povodí – pro Evropskou komisi. VÚV T.G.M. zpracoval Maketu zprávy a datové šablony, různé návody a příručky a některé části Zprávy. Další části zpracovaly podniky Povodí a dodaly VÚV T.G.M. k finálnímu sestavení Zprávy. Tato Zpráva bude k 22. 3. 2005 předána Evropské komisi, a také ji všichni uvidíme. Pro další práci je podstatné, že obsahuje hodnocení „rizika“ a pracovní vymezení silně ovlivněných vodních útvarů povrchových vod (obě provedli správci povodí podle uvedených „návodů“ a spolu s dalšími organizacemi). To umožňuje jednak další rozhodování o monitoringu (viz výše), jednak postup ke stanovení typově referenčních podmínek. To jsou pro jednotlivé typy vodních útvarů „vzorové stavy“, od kterých se odvozuje aktuální odchylka (vyjádřená hodnotou EQR), která má jako cíl být v mezích dobrého ekologického stavu. Typologie vodních útvarů byla podle Přílohy II WFD zpracována na CD „Vodní útvary“. Pro stanovení typově referenčních podmínek jsou k dispozici dva základní přístupy: nalezení reálných podmínek (předběžné, poté ověření atd.) v reálném vodním útvaru nebo na reálné lokalitě a odborný posudek. První postup bude používán pro vodní útvary „nahore“, na menších tocích atd., druhý hlavně pro dolní toky – v naší obydlené krajině ale asi vždy půjde o kombinaci. Předpokládáme, že až budou první výsledky monitoringu, budeme mít i systém/sít' typově referenčních podmínek. Obecný standard je stav k roku 1848, ne k lovcům mamutů.

Část vodních útvarů bude určena jako silně ovlivněné (HMWB). Dnes je tak pracovně určeno přes 50 % „řek“ a prakticky všechna „jezera“. Tady je vztah k cílovým či referenčním podmínkám dán účelem ovlivnění/modifikace, která vede až k určení jako HMWB. To znamená respektování a zachování změn nezbytných ke splnění tohoto účelu (od protipovodňové ochrany po plavbu či rekreaci). Pro Plány povodí a nápravná opatření pak zbývá jen náprava těch „ne nezbytných“ změn. Typické je třeba zajištění napojení na boční ramena, kde se mohou ryby třít a růst, aniž by to nutně ovlivňovalo a omezovalo plavbu v hlavním (a zmanipulovaném) korytě.

Dobrý ekologický stav je tedy „přiměřená“ odchylka od „dohodnutých“ typově referenčních podmínek. Pro jeho výsledné hodnocení připravuje Evropská komise postupy, založené na harmonizaci národních přístupů členských států. Výsledek k nám přijde, až budeme mít data z monitoringu připravena ke zpracování. Proti klasické mapě tříd jakosti vody pak bude řeka, která je „celá v dobrém stavu“ na mapě (i s drobnými přítoky) zelená od pramene k moři. Ovšem na každém kousku (= vodním útvaru) to vlastně bude znamenat něco jiného, totiž přiměřenou odchylku od stavu, který tam „má být“. Pokud tam zrovna nebude určen silně ovlivněný vodní útvar, měl by tam člen ČLS jednou (2015) vidět stejné ryby v původním rybím pásmu, jaké tam viděl Antonín Frič. A sofistikovanými metodami by se mohl přesvědčit, že i ostatní společenstva jsou „normální“, i když se o ně Frič tolik nezajímal. A když by vybrané organismy analyzoval na specifické polutanty, neměl by zaplakat. Tady si uvědomme, že výsledný klasifikovaný „stav“ je horším ze stavu ekologického nebo chemického, a že chemický stav by měl být „monitorován“ nejen skrze vodu, ale také skrze sediment a biotu. O tom jindy.

- Josef K. Fuksa -

Zpráva o činnosti České limnologické společnosti v roce 2004

1. Organizační záležitosti

Členská základna České limnologické společnosti je organizována ve třech regionálních pobočkách (Brno, České Budějovice, Praha). Pro řešení specifické problematiky jsou na základě rozhodnutí Valného shromáždění ČLS ze dne 24. 6. 2003 ustaveny tři odborné skupiny: „Biotesty“, „Tekoucí vody“ a „Zooplankton“.

Na činnost České limnologické společnosti byla pro rok 2003 prostřednictvím Rady českých vědeckých společností poskytnuta dotace ze státního rozpočtu v celkové výši 14 500,- Kč. Přidělené prostředky byly účelově vázány na řešení čtyř projektů:

1. Pořádání pravidelných odborných seminářů v sídlech poboček Společnosti (2 000,- Kč)
2. Vydávání a distribuce členského zpravodaje Limnologické noviny (7 000,- Kč)
3. Udržování internetové stránky České limnologické společnosti (2 500,- Kč)
4. Činnost odborných skupin České limnologické společnosti (3 000,- Kč)

Řešení výše uvedených projektů probíhalo v roce 2004 ve věcném i finančním plnění v souladu se zadáním.

Podle rozhodnutí hlavního výboru ČLS ze dne 19. 11. 2003 proběhly v prosinci 2003 a lednu 2004 volby výborů poboček. Předsedové poboček jsou dle stanov ČLS (čl. 19, odst. 2 a čl. 23, odst. 2) řádnými členy hlavního výboru ČLS. Hlavní výbor ČLS bude ve funkčním období 2004–2006 pracovat ve složení:

Předseda: Doc. RNDr. Josef Matěna, CSc. (HBÚ AV ČR, České Budějovice)

Hospodář: RNDr. Miloš Drápala (VIS, a.s., Praha)

Vědecký tajemník: RNDr. Ladislav Havel, CSc. (VÚV T.G.M., Praha)

Členové výboru:

RNDr. Blanka Desortová, CSc. (VÚV T.G.M., Praha) – vedení matriky

RNDr. Martin Rulík, Ph.D. (PřF UP, Olomouc)

RNDr. Jaroslav Vrba, CSc. (HBÚ AV ČR, České Budějovice) – redaktor LimNo

RNDr. Jana Schenková, Ph.D. (PřF MU, Brno) – zástupce pobočky Brno

RNDr. Veronika Sacherová, Ph.D. (PřF UK, Praha) – zástupce pobočky Praha

RNDr. Ivo Přikryl (ENKI, o.p.s., Vodňany) – zástupce pobočky České Budějovice

Revizní komise:

RNDr. Světlana Zahrádková, Ph.D. (PřF MU, Brno)

Mgr. Marek Liška, Ph.D. (Povodí Vltavy, s.p., Praha)

Hlavní výbor ČLS se v roce 2004 sešel na čtyřech řádných schůzích (leden, květen, září, listopad), na kterých se pravidelně zabýval především problematikou spojenou s řešením projektů z dotace RVS, otázkami hospodaření, odbornými akcemi, které ČLS organizovala nebo jichž se zúčastnila jako spolupořadatel, náplní a distribucí členského zpravodaje Limnologické noviny, změnami členské základny, aktivitami v pobočkách ČLS, aktualizací www stránek ČLS a dalšími organizačními záležitostmi ČLS.

V pravidelných termínech (únor, květen, říjen, prosinec) byla vydána čtyři čísla Limnologických novin (ISSN 1212-2920; registrace Ministerstva kultury ČR pod číslem MK ČR E 10186) v celkovém rozsahu 44 stran s cca 35 příspěvky. Jejich náplň byla zaměřena především na informování členské základny o odborných aktivitách v rámci Společnosti (semináře v pobočkách), výsledcích řešení odborných projektů, plánovaných a uskutečněných mezinárodních a domácích akcích, poznátcích ze zahraničních cest členů ČLS, organizačních záležitostech Společnosti (zveřejňovány jsou zápisy ze schůzí hlavního výboru ČLS), recenze odborných publikací, přehledy témat obhájovaných bakalářských, magisterských a doktorských prací atd.

Na internetových stránkách Společnosti (www.cas.cz/cls) jsou zveřejněny základní údaje o ČLS, průběžně – vždy po schůzi HV ČLS – jsou aktualizovány informace o odborných akcích (především programy seminářů v sídlech poboček Společnosti).

Ke 31. 12. 2004 měla Česká limnologická společnost 204 členy, z toho devět čestných.

2. Odborná činnost

Hlavní část odborných aktivit České limnologické společnosti je organizována pobočkami v Brně, Českých Budějovicích a Praze a odbornými skupinami „Biotesty“, „Tekoucí vody“ a „Zooplankton“.

Česká limnologická společnost byla pořadatelem nebo spoluorganizátorem odborných celostátních akcí:

- konference „Vodárenská biologie“, která se konala ve dnech 2. – 3. 2. 2004 v Praze za účasti více než 150 odborníků se zaměřením na hydrobiologii, mikrobiologii, hygienu vody, vodárenskou biologii, chemii a technologii; Vodní zdroje EKOMONITOR, byl vydán sborník přednášek.
- Ekotoxikologické biotesty IV, V (Chrudim, září 2004); Vodní zdroje EKOMONITOR, byl vydán sborník přednášek.

HV ČLS schválil spoluúčast Společnosti na konferenci RIVER BOTTOM VI.

Jako lektori se členové ČLS zúčastnili řady dalších odborných akcí.

Informace o všech odborných akcích jsou vždy spolu s kontaktem na organizátory v předstihu zveřejňovány v Limnologických novinách, po jejich ukončení je publikováno shrnutí a zhodnocení akce.

Pobočky ČLS:

Pobočky České limnologické společnosti v Brně, Českých Budějovicích a Praze uspořádaly v jarním a podzimním cyklu r. 2004 více než 40 pravidelných odborných seminářů pro členy Společnosti, pracovníky výzkumu i praxe, vysokoškolské studenty a hosty. Řada z nich byla přednesena zahraničními lektory. Tématem seminářů byly příspěvky z oblasti teoretické i aplikované limnologie týkající se problematiky základního výzkumu, vodohospodářské praxe, obecných otázek souvisejících se vstupem ČR do EU apod. Programy odborných seminářů v pobočkách jsou pravidelně publikovány v 1. a 3. čísle Limnologických novin a na internetových stránkách ČLS (včetně odkazu na zdroj informace a kontaktní osobu) tak, aby členové Společnosti měli tyto informace v předstihu k dispozici. Termíny odborných seminářů a dalších akcí pořádaných mimo pravidelný program jsou v Limnologických novinách publikovány průběžně.

Odborné skupiny ČLS:

Odborná skupina ČLS „Biotesty“ byla spoluorganizátorem dvou odborných konferencí a pořadatelem tří diskusních setkání:

Ekotoxikologické biotesty IV, V (Chrudim 15. – 17. září 2004)

Cyanobakterie 2004: biologie, toxikologie a možnosti nápravných opatření (Brno, 21. 1. 2004)

Hodnocení vztahu dávka–odpověď při nelineární odpovědi v biotestu (7. 4. 2004)

Diskuze o možnosti využití biotestů pro testování toxicity sinic (15. 6. 2004)

Testy genotoxicity a mutagenity pro testování povrchových vod (26. 10. 2004)

Odborná skupina ČLS „Tekoucí vody“ se ve spolupráci s Masarykovou univerzitou Brno, Univerzitou Palackého Olomouc a pobočkou ČLS Brno zabývala především zajištěním technické stránky a odborné náplně mezinárodní vědecké konference RIVER BOTTOM VI (Brno, 19. – 25. 9. 2005).

Odborná skupina ČLS „Zooplankton“ ve spolupráci s pobočkou ČLS České Budějovice a Biologickou fakultou JU uspořádala určovací kurs: Planktonní Copepoda 2004 (terénní stanice Botanického ústavu AV ČR v Lužnici u Třeboně, 19. – 21. 3. 2004). Kursu se zúčastnilo 20 limnologů, lektory byli I. Přikryl a J. Fott. D. Vařecha a M. Devetter informovali o mezinárodní konferenci rotatoriologů a prezentovali některé získané materiály. J. Fott demonstroval použití analýzy obrazu pro získání dokonalejších mikrofotografií planktonních živočichů. Kurs bylo možno zapsat v rámci studia na Biologické fakultě JU i meziuniverzitně.

- L. Havel -

Zápis ze schůze HV ČLS, konané dne 25. 1. 2005 v Praze

Prítomni: dle prezenční listiny

1. Kontrola zápisu z minulé schůze HV ČLS: zápis byl schválen

2. Hospodaření ČLS (M. Drápala, L. Havel):

- dotace na projekty ČLS byla v roce 2004 čerpána v souladu s podmínkami RVS
- vyúčtování dotace bylo v požadovaném termínu (15. 1. 2005) předáno RVS
- zpráva o hospodaření ČLS v roce 2004:
  - v roce 2004 hospodařila ČLS se ztrátou cca 1 680 Kč (příjmy celkem 46 604 Kč; výdaje celkem 48 284 Kč)
  - zpráva bude publikována v LimNo 1/2005
- dlužníci:
  - celkem 55 neplatících členů dluží ČLS 15 900 Kč
  - seznam dlužníků bude zveřejněn v LimNo 1/2005
  - HV ČLS rozhodl, že členové, kteří dluží za více než dva roky (Dufková, Formánek, Heteša, Holasová, Jezbera, Kaňa, Mašín, Merta, Stehno) budou v LimNo č. 1/2005 upozorněni na možnost zrušení členství. Pokud své závazky neuhradí do konce března 2005, na příští schůzi HV ČLS bude jejich členství zrušeno.
- s LimNo č.1/2005 budou rozeslány složenky na zaplacení členských příspěvků pro rok 2005; dlužníci dostanou dvě složenky (členský příspěvek 2005, dlužná částka)

3. Rada vědeckých společností (L. Havel):

- zpráva o činnosti ČLS v roce 2004:
  - návrh textu byl předložen HV ČLS
  - po doplnění bude v požadovaném termínu předána RVS
  - bude publikována v LimNo č. 1/2005
- prezentace ČLS v Akademickém bulletinu: úkol trvá

4. Limnologické noviny č. 1/2005 (J. Vrba):

- předpokládaná náplň:
  - zápis
  - zpráva o hospodaření ČLS v roce 2004
  - dlužníci
  - zpráva o činnosti ČLS v roce 2004
  - seznam jubilantů
  - programy seminářů v jarním období
  - implementace Rámcové směrnice (dr. Fuksa)
  - informace o konferenci River Bottom VI
  - příspěvky dodat redaktorovi do 1. 2. 2005

5. Matrika (B. Desortová):

- seznam jubilantů v roce 2005 bude zveřejněn v LimNo č. 1/2005

Změny v adresáři:

Spáčil Robert, Mgr.

Pošta: A

robert_spacil@vuv.cz

A: Výzkumný ústav vodohospodářský T.G.M.
Podbabská 30, 160 62 Praha 6, Česká republika
tel.: 220197279

B: Jaurisova 4, 140 00 Praha 4, Česká republika

Vašata Petr, RNDr., CSc.

Pošta: A

petr.vasata@zukolin.cz

A: Zdravotní ústav se sídlem v Kolíně – pobočka Kladno
Fr. Kloze 2316, 272 01 Kladno, Česká republika
tel.: 312292171

Nová telefonní čísla členů ČLS na Přírodovědecké fakultě MU Brno:

Helešic Jan, Doc. RNDr., Ph.D.	tel.: 549494194
Kubíček František, Prof. RNDr., CSc.	tel.: 549496275
Opravitlová Věra, Doc. RNDr., CSc.	tel.: 549496275
Sedlák Edmund, Doc. RNDr., CSc.	tel.: 549496935
Schenkova Jana, RNDr., Ph.D.	tel.: 549496959
Zahrádková Světlana, Doc. RNDr., Ph.D.	tel.: 549498174

6. www stránky ČLS:

- bude upravena anglická a německá verze
- zveřejněn program seminářů
- budou doplněny o přihlášku do ČLS (ke stažení)
- obsahy sborníků pořádaných konferencí ČLS (dr. Přikryl)

7. 14. konference ČLS a SLS:

- hlavním organizátorem bude pobočka Praha
- termín byl stanoven předběžně na 2. polovinu června 2006
- byl diskutován výběr místa konání a způsob organizace

8. Různé:

- J. Matěna podal informaci o volném sdružení limnologických organizací FBA (Freshwater Biological Association); HV rozhodl, že ČLS bude zastupovat předseda
- roční výkaz o vydavateli: L. Havel podle požadavků Ministerstva kultury zpracuje a odevzdá formulář; HV ČLS souhlasí se zveřejněním údajů pro potřeby MK ČR
- termín příští schůze HV ČLS byl předběžně stanoven na 11. 5. 2005, Praha

- Zapsal: L. Havel -

Hospodaření ČLS v roce 2004

Počáteční stav účtu ČLS k 1. 1. 2004	40 551,89 Kč
Konečný stav účtu ČLS k 31. 12. 2004	38 871,62 Kč
Hospodaření společnosti v roce 2004 tedy skončilo ztrátou	1 680,27 Kč
Příjmy:	
- členské příspěvky	31 600,-
- dotace RVS	14 500,-
- úroky účtu ČS	504,23
<hr/>	
příjmy celkem	46 604,23 Kč
Výdaje:	
- projekty ČLS (podíl dotace RVS)	31 029,- (14 500,-)
z toho - www stránky	4 000,- (2 500,-)
- Limnologické noviny	18 003,- (7 000,-)
- semináře poboček	4 000,- (2 000,-)
- činnost odborných skupin	5 026,- (3 000,-)
- poplatky spořitelny	2 820,-
- náklady HV ČLS	1 804,-
(cestovné, občerstvení)	
- mzdové náklady	11 000,-
(účetní)	
- tisk složenek	535,50
- životní jubilea	1 096,-
<hr/>	
výdaje celkem	38 599,80 Kč

Dotace od RVS byla čerpána na čtyři projekty a byla vyčerpána na 100%.

Příjem z členských příspěvků klesl v roce 2004 na 31 600,- Kč proti 33 300,- Kč v roce 2003. Počet dlužníků je 55 (56 v r. 2003), celková dlužná částka činí 15 900,- Kč (15 000,- Kč v r. 2003).

- M. Drápala -

Jubilanti ČLS

V letošním roce se dožívají významného životního jubilea tito členové ČLS

RNDr. Ladislav Hanuška, CSc. (*13. 12. 1920)

RNDr. Olga Albertová (*20. 5. 1930)

Doc. RNDr. Jaroslava Kubíčková, CSc. (*2. 2. 1935)

RNDr. Jan Kantorek, CSc. (*23. 4. 1940)

RNDr. Dragica Matulová, CSc. (*7. 8. 1940)

Doc. RNDr. Ivo Sukop, CSc. (*15. 4. 1945)

Ing. Ilja Bernardová (*14. 12. 1945)

RNDr. Josef Fuksa, CSc. (*28. 12. 1945)

Ing. Luděk Rederer (*30. 1. 1955)

Prof. RNDr. Karel Šimek, CSc. (*5. 3. 1955)

Ing. Jan Vymazal, CSc. (*26. 4. 1955)

RNDr. Jiří Nedoma, CSc. (*11. 5. 1955)

RNDr. Blanka Macháčková (*5. 7. 1955)

RNDr. Alexander Skácel, CSc. (*2. 11. 1955)

Všem jubilantům přejeme pevné zdraví, mnoho životního elánu a vše nejlepší do dalších let a také stálou věrnost a přízeň ČLS!

Za ČLS: Doc. RNDr. Josef Matěna, CSc.

• Dlužníci • Dluhy • Dlužníci • Dluhy • Dlužníci • Dluhy • Dlužníci • Dluhy • Dlužníci •

Členské příspěvky ČLS k 1. 1. 2005 dluží (rok/y):

Adámek Zdeněk (2004); **Bělohávek Jiří** (2003,2004); **Bernardová Ilja** (2004); **Blažo Martin** (2004); **Borovec Jakub** (2003,2004); **Brzáková Martina** (2004); **Černý Martin** (2003,2004); **Dolejš Petr** (2004); **Dufková Marie** (2001,2002,2004); **Faina Richard** (2004); **Fiala Daniel** (2003,2004); **Formánek Rudolf** (2002,2003,2004); **Hapala Petr** (2004); **Helešic Jan** (2004); **Heteša Jiří** (2002,2003,2004); **Holasová Jana** (2002,2003,2004); **Hruška Václav** (2003,2004); **Hřebík Štěpán** (2004); **Chovancová Iva** (2003,2004); **Jezbera Jan** (2002,2003,2004); **Kalous Lukáš** (2004); **Kaňa Jiří** (2002,2003,2004); **Kantorek Jan** (2004); **Kohout Leoš** (2003,2004); **Komárek Ondřej** (2004); **Kopecký Jiří** (2003,2004); **Kovařík Miroslav** (2003,2004); **Koza Václav** (2004); **Křivánek Svatopluk** (2004); **Kubečka Jan** (2004); **Kubíčková Jaroslava** (2004); **Kubláková Markéta** (2004); **Lapšanská Natálie** (2003,2004); **Lhotský Oldřich** (2004); **Lukavský Jaromír** (2004); **Máchová Jana** (2003,2004); **Mašín Michal** (2002,2003,2004); **Merta Lukáš** (2001,2003,2004); **Pazderník Jan** (2004); **Pithart David** (2003); **Pivnička Karel** (2004); **Pop Michal** (2004); **Růžičková Jana** (2002,2004); **Spáčil Robert** (2002,2004); **Stehno Vladislav** (2002,2003,2004); **Sukop Ivo** (2004); **Špaček Jan** (2004); **Štěrba Otakar** (2003,2004); **Tátosová Jolana** (2004); **Vaněk Stanislav** (2004); **Vaňková Ivana** (2003,2004); **Vařecha Daniel** (2004); **Wittlerová Martina** (2004); **Zahrádková Světlana** (2004).

Všichni dlužníci obdrží spolu s LimNo 1/2005 dvě složenky: jednu na úhradu dlužné částky a druhou na členský příspěvek za rok 2005. Při platbách převodem prosím používejte **variabilní symboly**, jež umožňují jednoznačnou identifikaci a evidenci Vašich plateb. Pokud jste ve výše uvedeném seznamu nedopatřením, omlouváme se. V tom případě prosím zašlete kopii dokladu o platbě buď na adresu: dr. Miloš Drápala, Jažlovická 1326/20, 149 00 Praha 4 – Opatov; nebo: dr. Ladislav Havel, VÚV T.G.M., Podbabská 30, 160 62 Praha 6.

Hlavní výbor ČLS upozorňuje členy, kteří dluží členské příspěvky za 3 roky, že pokud své závazky neuhradí do konce března 2005, bude jejich členství dle čl. 14, odst. 1 Stanov ČLS zrušeno:

Duffková Marie; Formánek Rudolf; Heteša Jiří; Holasová Jana; Jezbera Jan; Kaňa Jiří; Mašín Michal; Merta Lukáš; Stehno Vladislav.

- md, lh -

• Dlužníci • Dluhy • Dlužníci • Dluhy • Dlužníci • Dluhy • Dlužníci • Dluhy • Dlužníci •

Pravidelné semináře poboček a dalších pracovišť

BRNO – semináře se konají vždy *ve čtvrtek od 14:00 hodin* v Zoologické posluchárně B2 Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity, Kotlářská 2, Brno (pavilon č. 5)
(organizace: Prof. RNDr. Jaromír Vaňhara, CSc.)

---

10. 3. 2005 – S. Komárek (Katedra filosofie a dějin přírodních věd PřF UK Praha):
Mimetismus jako fenomén
31. 3. 2005 – referáty o stavu doktorské práce (Katedra zoologie a ekologie PřF MU Brno):
S. Tomanová: Funkční aspekt společenstva vodních bezobratlých tropického a mírného pásma
D. Peštová: Ekologie a taxonomie kruhobrvých (Peritrichia, Ciliophora) v rozdílných prostředích

---

ČESKÉ BUDĚJOVICE – semináře se konají vždy *ve čtvrtek od 14:00 hodin* v přednáškovém sále Hydrobiologického ústavu AV ČR, Na Sádkách 7, České Budějovice (v přízemí)
(organizace: RNDr. Jiří Macháček, CSc.; tel.: 387 775 849; e-mail: machacek@hbu.cas.cz)

---

17. 2. 2005 – M. Dignum (Centre for Limnology, Netherlands Institute of Ecology, Nieuwersluis & Department of Aquatic Microbiology, University of Amsterdam, The Netherlands):
Clarifying a eutrophied shallow lake
24. 3. 2005 – J. Wanzenböck, H. Keckeis (Institut für Limnologie ÖAW Mondsee, Institut für Zoologie, Universität Wien, Österreich):
Fish ecology in the prealpine lakes and floodplain of Danube in Austria (*mimořádně od 15:00!*)
28. 4. 2005 – J. Jezberová (HBÚ AV ČR a Kat. ekologie a hydrobiologie BF JU České Budějovice):
Genetická variabilita sinicového pikoplanktonu v přehradních nádržích ČR
19. 5. 2005 – J. Hrbáček (Hydrobiologický ústav AV ČR České Budějovice):
Dvouleté změny v ekosystému volné vody Slapské nádrže ve srovnání s dřívějším průběhem

---

VODŇANY – seminární den se koná *v úterý 22. 2. 2005 od 9:00 hodin* v zasedací místnosti Výzkumného ústavu rybářského a hydrobiologického JU, Zátíší 728/II, Vodňany
(organizace: doc. RNDr. Zdeněk Adámek, CSc.; tel.: 519 424 372; e-mail: adamek.zdenek@quick.cz)

- 9:00 – I. Dyková (Parazitologický ústav AV ČR České Budějovice):
Intenzivní chovy ryb a choroby
- 10:00 – Stanislav Lusk (Ústav biologie obratlovců AV ČR Brno):
Ochrana biodiverzity ryb
- 11:00 – 12:00 Polední přestávka
- 12:00 – J. Musil (odd. akvakultury a hydrobiologie VÚRH JU Vodňany):
První výsledky s využitím střevličky východní jako potravní ryby při odchovu ročka candáta
- 12:30 – J. Sychra (Katedra zoologie a ekologie PřF MU Brno):
Potravní nabídka pro potápkovité (Podicipediformes) na rybnících
- 13:00 – M. Rodina (odd. genetiky a šlechtění ryb VÚRH JU Vodňany):
Zmrazování rybích spermií – teorie a praxe
- 13:30 – M. Hulák (odd. genetiky a šlechtění ryb VÚRH JU Vodňany):
Zvraty pohlaví u kaprovitých ryb
- 14:00 – H. Kroupová (odd. toxikologie a nemocí ryb VÚRH JU Vodňany):
Problematika dusitanů v intenzivních chovech ryb
- 14:30 – Vladimír Žlábek (odd. toxikologie a nemocí ryb VÚRH JU Vodňany):
Obsah rtuti ve svalovině ryb z řeky Labe
- 15:00 – T. Randák (odd. toxikologie a nemocí ryb VÚRH JU Vodňany):
Hodnocení vlivu nejvýznamnějších znečišťovatelů řeky Labe na zdravotní stav ryb

---

PRAHA – semináře se konají vždy v úterý od 15:00 hodin v pracovně posluchačů Katedry ekologie Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy, Viničná 7, Praha 2 (v 1. patře)
(organizace: RNDr. Zuzana Hořická; tel.: 221 951 806; e-mail: zhoricka@cesnet.cz)

---

22. 2. 2005 – úvod k diplomové práci (Katedra ekologie PřF UK Praha):
J. Petřivalský: Preference mikrohabitatů síven amerického a pstruha potočního v acidifikovaných vodách Jizerských hor
1. 3. 2005 – referát o stavu doktorské práce (Katedra ekologie PřF UK Praha):
M. Faustová: Fylogeneze, fylogeografie a taxonomie vybraných zástupců čeledi Bosminidae
15. 3. 2005 – referáty o stavu diplomové práce (Katedra ekologie PřF UK Praha):
J. Slouková: Morfologická, genetická a ekologická variabilita buchaneček r. *Acanthocyclops*
A. Frančevová: Vývoj velikostní struktury zooplanktonu Chabařovické nádrže
P. Bubnová: Rozdělení nik: ekologie severoamerických zástupců čeledi Daphniidae ve střední Evropě
29. 3. 2005 – J. Šedivý, A. Petrušek (Katedra ekologie PřF UK Praha):
Medúzka sladkovodní (*Craspedacusta sowerbyi*) nejen v České republice – prostorová distribuce v malých i velkých měřících
12. 4. 2005 – P. Kulíšková, O. Sychrová, Z. Hořická (Kat. ekologie a Kat. zoologie PřF UK Praha):
Lososovité ryby v potocích Jizerských hor – potravní nabídka a její využití
19. 4. 2005 – J. Hrbáček (Hydrobiologický ústav AV ČR České Budějovice):
Dlouhodobé změny života ve volné vodě Slapské přehrady po velké povodni
26. 4. 2005 – L. Filipová, E. Kozubíková, A. Petrušek (Katedra ekologie PřF UK Praha):
Američtí raci a račí mor v našich vodách: ekologie invazních raků a jimi přenášené houbové choroby
3. 5. 2005 – referáty o stavu doktorské práce (Katedra ekologie PřF UK Praha):
D. Hardekopf: Using the MAGIC model for the prediction of acidification processes in mountain waters
J. Tátošová: Chironomidae jako klíč k rekonstrukci klimatických změn
N. Lapšanská: Vliv specifických organických polutantů na životní cyklus a vývoj larev pako-márů
10. 5. 2005 – veřejná obhajoba seminárních prací studentů 3. ročníku (Kat. ekologie PřF UK Praha):
A. Benčoková: Doplnění vodních zdrojů v lesním a alpinském povodí
M. Krajčůvek: Ekologie a taxonomie populací horských buchaneček r. *Cyclops*
L. Krutílková: Fytoplankton Slapské nádrže: jarní vzestup a ztráty sedimentací
J. Volný: Fytoplankton Slapské nádrže: faktory ovlivňující sezónní periodicitu dominantních druhů

VÚV TGM – semináře se konají vždy ve čtvrtek od 14:00 hodin obvykle v kinosále Výzkumného ústavu vodohospodářského T. G. Masaryka, Podbabská 30, Praha 6
(organizace: Pavel Polka; tel.: 220 197 350; e-mail: Pavel_Polka@vuv.cz)

---

17. 2. 2005 – R. Dvořák, I. Koruna (Výzkumný ústav vodohospodářský T.G.M. Praha):
Metrologie v chemii a zkoušení způsobilosti laboratoří. Co mají společného?
17. 3. 2005 – M. Kalinová, A. Kult (Výzkumný ústav vodohospodářský T.G.M. Praha):
Tvorba vybraných prováděcích předpisů k zákonu o vodách
14. 4. 2005 – L. Felberová, J. Kölbl, E. Mlejnská, M. Novák, V. Šťastný (VÚV T.G.M. Praha):
Prezentace prací Výzkumného ústavu vodohospodářského T. G. Masaryka při řešení projektu „Integrovaný přístup při rekonstrukci a modernizaci čistíren odpadních vod“
12. 5. 2005 – E. Čejka, J. Hubáčková, T. Matulová, K. Velenská (VÚV T.G.M. Praha):
Prezentace prací Výzkumného ústavu vodohospodářského T. G. Masaryka na dokončených projektech „Jakost pitné vody při prodlužujícím se zdržení v rozvodné síti“ a „Rekonstrukce a modernizace úpraven vod a vodovodů“

Nalezen pozapomenutý autor limnologické poezie!

V minulém čísle jsme otiskli **baladu Vodníkova tragédie** od „neznámého autora“ – a výzva ke čtenářům limnonovin nevyzněla naprázdno! Navíc se ukázalo, že tato variace na Erbenovu baladu je asi o čtvrtstoletí starší než ta semaforická a vzniká otázka „dvojitého plagiátorství“ J. Suchého...

Jako vánoční dárek dostala redakce dopis dr. Hanušky s informacemi o autorovi i vzniku balady, a dokonce kopii archivní fotky! Obratem jsem jej požádal o zapůjčení originálu a souhlas s přetištěním historických souvislostí – pevně doufám, že reprodukce starého snímku dopadne uspokojivě... Samozřejmě s radostí plníme i jeho prosbu a posíláme obě čísla Limnologických novin autorovi balady – s přáním pevného zdraví do dalších let a s nadějí, že ve svém „poetickém šuplíku“ třeba najde ještě něco pro limnonoviny. (Pamětníci např. vzpomínají, že u příležitosti 50. let „blatenské“ stanice se recitovala jakási báseň „o krávi kostromského plemene“...)

Výřez unikátní fotografie z dubna 1948 zachycuje **autora balady „Vodníkova tragédie“** a další účastníky terénní exkurze „ve Lnářích“ (dnes by se řeklo „na Blatné“) – zprava: **dr. Otto Winkler** (Wiki), dr. O. Havlík, dr. M. Kunst, dr. L. Hanuška a ing. Legner (?). Foto © Archiv L. Hanušky

Kolega Hanuška ještě doplnil něco o autorovi a přidal pár dalších vzpomínek na „pravěk československé hydrobiologie“ – věříme, že podstatný výtah z obou jeho dopisů si najde své čtenáře:

...20. 12. 2004

Dovoluji si reagovat na výzvu o autorství balady jak jste vyzval v LimNo 4/2004. S autorem se známe téměř 60 let (viz fotografie). Taktéž pracovní se se několikrát setkali v rámci aplikované hydrobiologie a později i ekologie. Setkáváme se spolu doposud. Autorem je RNDr. Otto Winkler – zvaný Wiki (ročník 1922) a věnoval se hlavně pošvatkám ... hned jsem připravil snímek – snad se podaří představit autora balady v jeho tehdejší podobě. Kdo ho v té době znal, poznal by ho dnes (osobně jsem znovu hubený jako tehdy). Mám prosbu, aby „Wiki“ dostal limnonoviny s baladou, a pak i s glosou o autorovi...

Byl kdysi členem Hydrobiologické společnosti (a mnoha jiných), ale pak to vzdal – ta členství nám všem šla do peněz, hlavně když jsme dělali „něco jiného“ ... Wiki např. dělal v určité době panely v pro výstavbu v Edenu, kde já jsem pro změnu „jezdil s japonkou“ na těžce stavbě. To připomínám pro představu, co byla hydrobiologie v „dialekticko marxistickém“ pojetí – naštěstí to nepostihlo všechny...

Baladu jsem identifikoval ihned, protože Wiki dodnes příležitostně veršuje a v tvorbě často je

mu vzorem KJE – viz balada. Nějaké detaily ke vzniku jsem si s ním ověřil v den sv. Lucie. Setkali jsme se u nás. Jsme sice na tom oba dva zdravotně víceméně asi stejně (on je ale mladší a trochu pohyblivější než já). Po tolika létech autor – bez papíru! – odrecitoval verše i s uvedením oddělení na zpěvy. Pak uvedl jako rok vzniku 1947 a publikování na „syncytiu“, na podzimním setkání v parazitologické a hydrobiologické laboratoři (Viničná 7 v suterénu), kterou vedl v daném čase docent (později – předčasně zesnulý – akademik) Otto Jírovec. Ten byl též iniciátorem exkurzí na Lnáře. Tam byla provedena balada ve formě maňáskové – režie: „principál-loutkoherec“ Dr. Karel Samšíňák, vodnici mluvila Dr. M. Mayerová a řada dalších se účastnila. Že ještě později někdo udržoval baladu v povědomí, to snad jasně vyplývá z noticky v LimNo... Zájezdy na Lnářské rybníky bývaly obohaceny o tzv. „naumachie“ – námořní bitvy. Nevím kdo ještě z té generace žije, adresář už mnoho neříká.

Končím tento příspěvek s přáním, aby se přátelské zájezdy na Lnáře a jinde nadále zachovávaly a přinášely výsledky pilné práce hydrobiologů, a to i ve verších. Přeji všem členům Limnospolu (a též už nečlenům – emeritním hydrobiologům) hodně pracovních úspěchů, dobrou životní pohodu a uznání a ocenění i v naší společnosti...

...16. 1. 2005

...Trochu jsem se zamyslel nad těmi prošlými léty, vrátil se zpět do Viničné 7. Baladu tehdy přednášel (ale tím už si nejsem zcela jist) sám autor. Na parazitologii a hydrobiologii v suterénu se pořádalo čas od času tzv. „syncytium“ – „slezina studentské sebránky“. Popíjel se čaj, připravený ze záhadných ingrediencí kolegyní Kořenovskou (později provdanou Kramářovou), oslazen býval rozličnými kradenými cukry, které měl docent Jírovec na kultivační média. Ten suploval v té době též hydrobiologii za profesora K. (jméno mi bohužel nějak vypadlo z paměti – byl to rybář).

Z těch, co začínali před r. 1939, pamatuji: Kramář (později dělal parazitologii ve Viničné), Olda Pravda (působil jako profesor v Alžírě, jeho manželka je autorkou francouzské učebnice určené pro biology), pak J. Weiser (parazitolog, jeho osudy neznám). Patřil jsem též ke skupině starších, i když jsem se na přednáškách vyskytoval sporadicky – pracoval jsem už ve Státním zdravotním ústavu na Královských Vinohradech. Měl jsem totiž už absolutorium po ukončení Slovenské univerzity v Bratislavě, a kvůli specializaci „hydrobiologie“ jsem chodil ještě „do školy“.

Na SZÚ byl mi šéfem pro můj obor RNDr. J. Gabriel, původem také parazitolog. Jeho „biologický index“ čistoty vod se opírá o vzorec vztahu mezi producenty a konzumenty. Na něčem podobném pracovali též bratři Cyrusové a Šrámek-Hušek. To je pravěk čs. hydrobiologie. Abych se vrátil ke „spolužákům“ – ty mladší by jistě perfektně uvedl Dr. Winkler (má paměť jako hrom).

O sobě snad jen tolik: Byl jsem asi první doktorand Slovenské univerzity na Karlově univerzitě po válce, aspoň na Přírodovědecké fakultě (1947). Na Slovensku byla tato disciplína (hydrobiologie) jaksi opomíjena, i když nějaké publikace byly – ale to už nechám na knihovnách. Z mé praxe a terénu pak vznikla „Hydrobiológia Hnilca a Hornádu“, a poté v 1956 snad u nás první příručka hydrobiologie – „Biologické metódy skúmania a hodnotenia vôd“ (podrobněji viz *LimNo 1/2001 – pozn. red.*). Snad jste se s ní v literatuře trochu setkal. Menší práce se dotýkaly víceméně zdravotně technické hydrobiologie – zde jejími hlavními reprezentanty jsou profesori Vladimír a Alena Sládečkovi.

V Brně byla škola profesora Hraběte. Měla a má hodně vynikajících hydrobiologů. Tamní sekce Limnospolu je stále hodně aktivní. Kam však OSUD (a kdy) odvál taková jména jako Láska, Valoušek, Obr (*čestný člen ČLS – viz LimNo 2/2003 – pozn. red.*), a to už je moravská historie. Pražskou, resp. českou jistě registrujete. AŽ JEDNOU nedostanete roční příspěvek, to značí, že jsem již mimo pozemskou vodu...

...promiňte, že jsem se vrátil do dob, které už dnes nedokážu systematicky sledovat. Nejhorší je, když člověk ví, co mu je! Vzdělání je někdy na obtíž!

Ve vzpomínkách na „tempa passati“ (nebo Villon: „kde ty loňské sněhy jsou“) srdečně pozdravuje a hodně úspěchů přeje všem hydrobiologům a jejich příznivcům

Váš stále ještě člen Limnospolu

L. Hanuška

PS: Dr. Winkler neví, co má dělat s literaturou. Chce to odvoz – hlavně separáty!

Centrum pro cyanobakterie a jejich toxiny (CCT)

Vážený kolegové, dovoluji Vám informovat o vzniku nového pracoviště – Centra pro cyanobakterie a jejich toxiny, které sídlí v Brně, Kamenice 3. Jde o nově vzniklé společné pracoviště Botanického ústavu Akademie věd a Masarykovy univerzity v Brně. V současné době má pracoviště 23 pracovníků a prostory o celkové ploše 650 m². Původně bylo CCT zakládáno jako národní pracoviště pro komplexní řešení problémů souvisejících s masovým rozvojem sinic vodního květu, v současné době je již toto pracoviště součástí UNESCO programu CYANONET a má aktivní podporu mezinárodních expertů zabývajících se cyanobakteriemi.

Jelikož se jedná o rozsáhlou problematiku, **tým je CCT rozdělen na 4 sekce:**

1. **Cyanotoxiny** – vývoj, validace a aplikace testů a metod pro stanovení cyanotoxinů, studium efektů na vodní ekosystémy, kumulace a perzistence v potravních sítích apod. Sekce bude organizovat metodické semináře a okružní testy pro detekci a kvantifikaci vybraných cyanotoxinů.
2. **Biologie a ekologie cyanobakterií** – tým odborníků se zabývá autekologií dominantních organismů, které tvoří vodní květy a ekologickými souvislostmi jejich rozvoje. Základní souvislostí je trofie povrchových vod a proto v prvním roce řešení projektu výzkumného centra budeme pokračovat v pracích, které byly v minulých letech směřovány k vývoji systému pro hodnocení trofie povrchových vod jako nedílné součásti rozvoje vodních květů. K tomuto tématu bude organizován seminář (dne 10. 3. 2005 od 10 hodin v Brně, Kamenice 3). Sekce se také bude spolupodílet na determinačních kurzech pro hygieniky, vodárníky a další odbornou veřejnost.
3. **Technologie pro omezení rozvoje sinic** – sekce se zabývá ekotechnickými, chemickými, biologickými a dalšími možnostmi omezení rozvoje a prevence rozvoje vodních květů sinic. Aktivně spolupracuje se zahraničními pracovišti a firmami, které se touto problematikou zabývají. Sekce spolupořádá např. Workshop Integrated Sediments Assessment (10. – 12. 2. 2005, hotel Santon, Brno), kde budou přední odborníci z Kanady, Japonska a EU na hodnocení a ošetřování sedimentů. Specialisté této sekce se zabývají také výzkumem moderních cyanocidů (2. generace přírodních a biodegradovatelných látek selektivně působících na cyanobakterie) a cyanostatických látek (které sice nelze použít k zásahu proti vodnímu květu již narostlému, ale k prevenci vodních květů ve stadiu „colony formation“ při ožívání ze dna nádrže).
4. **Popularizace a ekologická výchova** se zaměřuje na informace pro školy a veřejnost, například na informace o bezfosfátových pracích a mycích prostředcích, o tom co jsou to vůbec sinice atd.

Zajímají vás některé zmíněné problémy a akce které plánujeme? Sledujte prosím www.sinice.cz, <http://ecotox.ibot.cas.cz> a www.recetox.muni.cz, kde se o našich akcích dozvíte více podrobností. Například bych si dovoluji upozornit na diskusní seminář *Systém hodnocení trofie povrchových vod pomocí fytobentosu* (viz rubriku Oznámení o akcích).

VÝZVA KE SPOLUPRÁCI: jste aktivní odborník v některé ze zmíněných oblastí? Budujeme síť externích aktivních spolupracovníků CCT, jež bude součástí mezinárodní databáze. Pošlete prosím svou nabídku (jméno, příjmení, adresa, tel./fax, e-mail a oblast/specializace Vaší expertní činnosti) na adresu: sinice@sinice.cz, a to jak česky, tak anglicky. Jsme přesvědčeni, že v ČR je dostatek odborníků, kteří mají k problematice vodních květů co říci i na mezinárodní úrovni.

S přáním všeho dobrého a krásného v roce 2005!

- B. Maršálek -

Oznámení o akcích

• Diskusní seminář v CCT

Centrum pro cyanobakterie a jejich toxiny (CCT) zve zájemce na **diskusní seminář Systém hodnocení trofie povrchových vod pomocí fytobentosu**, který se uskuteční **10. března 2005** od 10 hodin v budově CCT (4. patro, Kamenice 3, Brno). Jde nám o otevřenou diskusi odborníků – seminář je organizován bez vložného s cílem vyřukat si, ujasnit a sjednotit stanoviska odborníků na toto téma. Kontaktní e-mail: sinice@sinice.cz

- bm -

• **31. 3. 2005: Abstrakty na RIVER BOTTOM VI**

Přiblížil se čas pro zaslání abstraktů a přihlášek na **mezinárodní konferenci RIVER BOTTOM VI** (LimNo 3/2004), pořádanou Masarykovou univerzitou Brno, Palackého univerzitou Olomouc a Českou limnologickou společností ve dnech **19. – 25. září 2005** v Brně, proto připomínáme, že veškeré informace najdete na webové adrese:

<http://www.sci.muni.cz/zoolecol/hydrobio/rivbot6>, případně u organizátorů: Dr. Světlana Zahrádková (zahr@sci.muni.cz), Dr. Jana Schenková (schenk@sci.muni.cz)

- js -

• **Perloočky 2005**

Odborná skupina „Zooplankton“ srdečně zve všechny zájemce na další z určovacích kurzů, tentokrát opět zaměřeném na planktonní perloočky. Kurs se uskuteční tradičně o víkend, **1. až 3. dubna 2005** na terénní stanici Botanického ústavu AV ČR v Lužnici u Třeboně, jako vždy pod patronátem česko-budějovické pobočky ČLS.

Stručné informace – Obsah: seznámení s postupem determinace a s materiálem našich dostupných druhů perlooček a s taxonomickými změnami u významných planktonních rodů. Důkladněji probrány budou zvláště rody *Daphnia*, *Ceriodaphnia*, *Bosmina* a *Moina*. **Lektoři:** V. Kořínek, A. Petrusek a I. Příkryl. V. Sacherová může se zájemci konzultovat i materiál z čeledí Chydoridae a Macrothricidae. **Začátek:** 1. 4. 2005 ve 13 hod. **Konec:** 3. 4. 2005 ve 12 hod. **Stravování:** individuální, k dispozici je kuchyňka. **Vložné:** se neplatí. **Ubytování:** 65 Kč/noc + lůžkoviny 35 Kč. **Doprava:** terénní stanice se nachází cca 10 km severně od Třeboně mezi obcemi Lužnice a Lomnice nad Lužnicí; **1)** vlakem do některé z uvedených obcí na trati č. 226 a následně cca 30 minut pěšky nebo **2)** autobusem z Třeboně do obce Lužnice a dále pěšky. Po dohodě je možný odvoz z Třeboně nebo zastávek autem. **S sebou:** přezutí, zajímavý nebo problematický materiál, méně známou nebo hůře dostupnou určovací literaturu. Výborné bude, přivezou-li účastníci také vlastní vzorky. Počet účastníků je po zkušenostech omezen na 20. V případě zájmu vystavíme potvrzení o účasti. **Upozornění** – i letos si studenti mohou zapsat tento kurs v letním semestru na Biologické fakultě JU, a to i meziuniverzitně: Určovací kurs planktonních bezobratlých ECA 453 (www.bf.jcu.cz/stru/katedry/kekologie/); kontakt pro zájemce: devetter@upb.cas.cz). Rádi přivítáme zkušené planktonáře i úplně nováčky. Prosíme o sdělení zájmu optimálně na níže uvedené e-mailové adresy případně telefonicky (lépe mobil). *E-mail:* devetter@upb.cas.cz, prikryl@enki.cz; *mobil:* 604 835 938, *tel:* 383 383 461.

- M. Devetter, I. Příkryl -

Diplomové práce PŘF MU (UJEP) Brno z hydrobiologie a příbuzných oborů:

1969–1989, aneb Limnologický středověk tekoucích vod na Velké Moravě^{*)}

(pro potěchu i poučení uspořádal Jan Helešic)

1969

Beklová Miroslava, Život v údolní nádrži. **Floriánová Božena**, Život v neperiodické tůni. **Lacina Jan**, Plankton odpadních rybníčků mlékáren v Telči. **Lorenčík Miroslav**, K poznání zvířeny Křtinského potoka. **Olejniček Jiří**, K poznání druhů čeledi Dolichopodidae (Diptera) na Moravě. **Ryšánková Vlasta**, Příspěvek k poznání komárů přerovského okresu. **Savická Lenka**, Život v potoce pod údolní nádrží. **Válek Jan**, K poznání benthické fauny řeky Bečvy v úseku Valašského Meziříčí s ohledem na čistotu vody. **Vychodilová Marie**, Organický drift dvou potoků v Beskydech.

1970

Blahák Pavel, Potrava pstruha a lipana v řece Svratce u Nedvědice v porovnání se složením zoobentosu. **Kokeš Jiří**, Pošvatky (Plecoptera) dvou potoků v Beskydech. **Orság Leopold**, Příspěvek k poznání potravy našich vranek. **Rosol Jaroslav**, K poznání fauny podzemních vod na Moravě. **Vaňhara Jaromír**, Rody *Sialis* Latr. (Megaloptera) a *Atherix* Meig. (Rhagionidae, Diptera) na Moravě a Slovensku. **Wohlgemuth Evžen**, Cévní soustava nitěnek. (Tubificidae).

---

^{*)} 2. část – Diplomové práce z let 1952–1968 vyšly v LimNo 1/2004.

1971

Bartáková Olga, Zoobentos Vranovské přehrady podle sběrů profesora dr. S. Hraběte, DrSc. **Handl Josef**, Historický vývoj rybního bohatství v povodí řeky Moravy. **Hartman Petr**, Bentos potoka Říčky pod údolní nádrží v Líšni. **Kotolanová Miroslava**, Vodní měkkýši jižní Moravy. **Salajková Božena**, Rozšíření našich pijavek a jejich helmintofauna. **Trnková Jana**, Stanovení velikosti reprezentativního vzorku bentosu na třech typech toků.

1972

Procházková Zdeňka, K poznání kvantitativních poměrů zoobentosu malých toků.

1974

Adámek Zdeněk, Vliv oteplených odpadních vod na biologii dolního toku řeky Oslavy. **Adámková Helena**, Drift dvou troficky rozdílných potoků. **Dočekalová Miroslava**, Vliv sítěstavějících larev chrostíků na unášené organismy. **Habashy Amir Philisteen**, Some biochemical analyses and biological studies in Cyprinidae representatives from Egypt and Czechoslovakia. **Havlena František**, K poznání vodních larev Dipter tekoucích vod. **Mazura Václav**, Potrava ryb Bílého potoka. **Voborník Milan**, Změny ve složení rybí fauny v povodí Labe v letech 1859–1973.

1975

Pokorný Pavel, Limoniinae (Tipulidae, Diptera) Moravského krasu se zvláštním zřetelem na jejich vodní larvy. **Tran Ba Long**, K poznání potravy pstruha a lipana v řece Svatce. **Truong Minh Hoat**, Stáří a růst nejpočetnějších druhů ryb v pískovišti u Uherského Hradiště.

1976

Nahodil Jan, K poznání potravy pstruhů z údolní nádrže Hubenov. **Příkryl Ivo**, Zooplankton jihomoravských tůň u Mušova. **Zahrádka Jiří**, Produkční biologie dvou druhů jepic – *Potamanthus luteus* a *Ephoron virgo*.

1977

Halouzka Jiří, Benthos poříčních tůň v oblasti vodního díla Nové Mlýny. **Kovařík Miroslav**, Dynamika mikrobentosu lesní tůně v Novomlýnské oblasti na jižní Moravě. **Polčák Přemysl**, Klíč k určování našich vodních brouků a jejich larev. **Šimšálková Kateřina**, K poznání potravy některých vodních bezobratlých. **Šindler Otakar**, Návrhy k výběru, demonstraci a pěstování vodních bezobratlých organismů pro výuku zoologie na gymnáziu.

1979

Jambor Josef, Příspěvek k poznání potravy jelce tlouště v řece Jihlavě. **Šimonová Vlasta**, Návod k hydrobiologickým exkurzím.

1980

Skácel Alexandr, K poznání zoobentosu malé údolní nádrže. **Skácelová-Bauerová Olga**, K poznání planktonu malé údolní nádrže. **Zahrádková Světlana**, Saprobiologické poměry toků v aglomeraci města Brna.

1981

Balík Vladimír, Potrava plotice obecné (*Rutilus rutilus* L.) v nově napuštěné Mušovské nádrži. **Drápala Miloš**, Vliv různých průtoků na dynamiku makrozoobentosu ve Svatce (Dalečín). **Martinovský Jaroslav**, Československé druhy rodu *Nephrotroma* Meigen, 1803 (Diptera, Tipulidae). **Mates Josef**, Revize saprobních valencí makrozoobentosu tekoucích vod. **Uvíra Vladimír**, Dynamika populací makrozoobentosu v tůních inundační oblasti Moravy u Záhlinic.

1982

Kočka Miroslav, Dynamika oživení málo vydatných pramenů a pramenných stružek. **Koubek Pavel**, Plankton malého typu nádrže se zřetelem jejího využití. **Sed'a Jaromír**, Bentos malého typu nádrže se zřetelem jejího využití. **Smiščíková-Žádníková Daniela**, Plankton a kvalita vody štěrковиšť Ostrožská Nová ves z hlediska hygienického. **Soldán Přemysl**, Toxicita odpadních vod závodu Farmakon Olomouc na vodní živočichy.

1983

Faruzel Tomáš, Potrava vranky pruhoploutvé (*Cottus poecilopus* H.) v Černé Opavě. **Janíková Marcela**, Statistické zhodnocení některých ekologických vztahů v tekoucích vodách. II. Konzumenti (makrozoobentos). **Olejníček Ivan**, Saprobiologická studie malého toku. **Rýdelová-Hatalová Milada**, Význam vodních bezobratlých pro vývoj helmintů. **Sýkorová Marie**, Statistické zhodnocení některých ekologických vztahů v tekoucích vodách I. Producenti..

1984

Houšková Lea, Vliv bentických živočichů na destrukci allochtonní organické hmoty v malém lesním toku. **Kubišta Zdeněk**, Vliv bentických živočichů na destrukci allochtonní organické hmoty v malém lesním toku. Část I. Chemismus vody a dynamika listožravých skupin. **Kuczman Oto**, Periodické tůně jižní Moravy,

minulost a současný stav některých lokalit. **Kuczmanová Dana**, Význam některých druhů vodních členovců na destrukci listové hmoty. **Obadálková Šárka**, Vliv odpadních vod města Třince na zvířenu v řece Olši.

1985

Demlová Hana, Makrozoobentos řeky Opavy před vtokem do Odry. **Hromada Jaroslav**, Úloha listožravých živočichů ve vodních ekosystémech na příkladu berušky vodní – *Asellus aquaticus* (L.). **Nedbal Pavel**, Ekologický význam a funkce malého typu toku v městské aglomeraci. **Pavelka Oldřich**, Rozšíření vranek v horní části povodí Vsetínské Bečvy. **Vavrač Antonín**, Makrozoobentos a jeho vztah k čistotě vody v lesním potoce.

1986

Dominik Pavel, Základní chemické a biologické poměry rybníka s kaprokachním hospodářstvím. **Kučera Karel**, Struktura a dynamika makrozoobentosu úseku řeky Jihlavy u Hrubšic. **Lustig Roman**, Kvalita vody Jedovnického potoka v Moravském krasu. **Vlach Ivo**, Ryby ve vodách brněnské aglomerace.

1987

Krpal Jaroslav, Statistické zhodnocení rozšíření makrozoobentosu v povodí Vltavy. **Viklická Jitka**, Kvalita vody malého potoka v městské aglomeraci. **Vlčková Jana**, Biologie berušky vodní – *Asellus aquaticus* (L.) a její význam ve vodních ekosystémech

1988

Bohatcová Blanka, Biologie blešivce potočního *Gammarus fossarum* (Koch). **Dunčová Věra**, Hydrobiologický výzkum lesního potoka na území Velké ceny ČSSR s ohledem na čistotu vody. **Lopatová Magda**, Rozšíření sladkovodních měkkýšů na Moravě a jejich význam jako mezihostitelů motolic.

1989

Fiala Michal, Dynamika makrozoobentosu řeky Jihlavy u Hrubšic. **Hirtová Miroslava**, Biologie hltanovky bahenní *Herpobdella octoculata* (Linné). **Ježek Pavel**, Problematika měkkýšů ve výuce na základní a střední škole. **Ježková Ivana**, Modelování vlivu minimálních průtoků na makrozoobentos.

Tip na prázdninový výlet – Hrbáčkovy tůně!

V kalendáři 55 turistických „NEJ“ Čech, Moravy a Slezka (2005, HELMA, Kartografie Praha, a.s.) jsem našla jako tip na 36. týden: „LABSKÉ TŮNĚ A MEANDRY. Václavka, Kozí chlup, Homolka a Byšická tůň, to jsou souhrnným názvem **Hrbáčkovy tůně**, chráněné území severovýchodně od Čelákovic na pravém břehu Labe. Toto malebné území bylo pojmenováno podle hydrobiologa dr. J. Hrbáčka, který zde vedl výzkum. Je zde soustava labských meandrů a labských tůní se vzácnými břehovými porosty, rákosinami, bažinnými olšinami a vrbinami. Roste tu mimo jiné žebratka bahenní nebo na hladině kvetoucí stulík žlutý. Území je také hnízdištěm vodních ptáků, například ledňáčka říčního. Z Lysé nad Labem přijedeme vedlejší silnicí do Byšiček. Okrajem rezervace vede naučná stezka.“

- J. Nováková -

Pozn. red.: Další podrobnosti o Hrbáčkově výzkumu labských tůní najdete např. v LimNo 2/2001, ale není nad osobní návštěvu lokalit, jimiž „brouzdala historie“ nejen československé, ale i světové limnologie...

LIMNOLOGICKÉ NOVINY, č. 1/2005

ISSN 1212-2920

© Česká limnologická společnost, Praha

reg. č. MK ČR E 10186

Členský zpravodaj České limnologické společnosti, vychází čtyřikrát ročně s finanční podporou Rady českých vědeckých společností. Roční předplatné je pro členy ČLS zahrnuto v členském příspěvku (200,- Kč; studenti a senioři 100,- Kč), pro nečleny činí 100,- Kč. Zájemci o členství mohou získat přihlášky v sídle ČLS nebo jednotlivých poboček. Evidenci předplatitelů vede HV ČLS, kam prosím hlase eventuelní změny adresy, objednávky a záležitosti týkající se předplatného.

Vydavatel:	Redakce a administrace:
Česká limnologická společnost, Podbabská 30, CZ-160 62 Praha 6 – Podbaba; tel.: 220 197 339; fax: 224310759; e-mail: Ladislav_Havel@vuv.cz http://www.cas.cz/cls/	Hydrobiologický ústav AV ČR, Na Sádkách 7, CZ-370 05 České Budějovice; Odpovědný redaktor: dr. Jaroslav Vrba, tel.: 387 775 872; fax: 385 310 248; e-mail: vrba@hbu.cas.cz

Sekretariáty poboček ČLS:

Brno – Katedra zoologie a ekologie, Přírodovědecká fakulta MU, Kotlářská 2, 611 37 Brno

České Budějovice – Hydrobiologický ústav AV ČR, Na Sádkách 7, 370 05 České Budějovice

Praha – Katedra ekologie, Přírodovědecká fakulta UK, Viničná 7, 128 44 Praha 2